

О. В. Кресін, М. В. Савчин), виданий в Ужгороді, присвячений визначенню природи порівняльного правознавства в умовах процесів глобалізації, інтеграції та сучасних викликів світовому правопорядку та міжнародному співробітництву. У ньому розглянуто основні наднаціональні тенденції розвитку права, зокрема формування універсальних цінностей, зближення національних правових систем, трансформація європейського та міжнародного права, розвиток правового забезпечення процесу європейської інтеграції та співробітництва України з країнами Балтії, Центральної та Східної Європи. Авторами статей у збірнику стали вчені з України, Японії, Польщі, Росії, Словаччини, Угорщини, Молдови, Білорусі.

Як круглий стіл «Порівняльне правознавство: історична ретроспектива і нові виклики», так і презентація наукової літератури стали гідним підсумком 2015 р., який, попри надзвичайно несприятливі обставини, став роком значних наукових здобутків у сфері юридичної компаративістики в Україні, а також їх визнання у світі.

К. О. САВЧУК,
кандидат юридичних наук

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПЕРШОГО ТОМУ БАГАТОТОМНОГО ВИДАННЯ «ЕНЦИКЛОПЕДІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА»

14 травня 2015 року в Інституті держави і права ім. В.М. Корецького НАН України відбулася презентація першого тому тритомного видання «Енциклопедія міжнародного права», яке є систематизованим зводом знань про міжнародне публічне право. Видання було підготовлено за участю колективу авторів на чолі з доктором юридичних наук, професором, академіком НАН України Ю.С. Шемшученком та доктором юридичних наук, професором, член-кореспондентом НАПрН В.Н. Денисовим. У презентації взяли участь відомі українські юристи-міжнародники: доктор юридичних наук, професор В.Г. Буткевич, доктор юридичних наук, професор, О.В. Задорожній, доктор юридичних наук, професор О.О. Мережко, доктор юридичних наук, професор Л.Д. Тимченко та інші.

У першому томі Енциклопедії знайшли відображення проблеми загальної теорії та історії міжнародного права. Зокрема, увага була приділена розкриттю міжнародно-правових аспектів історії української державності: договорам Київської Русі з Візантією, договорам, що уклалися Військом Запорозьким з східноєвропейськими монархами, міжнародним договорам між Річчю Посполитою, Російською державою, Османською імперією, Кримським ханством тощо. Серед фундаментальних статей, присвячених теоретичним проблемам міжнародного права, вміщені наступні: «Абсолютна відповідальність», «Акта державної влади доктрина», «Ввічливість міжнародна», «Великі держави», «Взаємності принцип», «Визнання міжнародно-правове», «Визнання повсталі сторони», «Визнання уряду», «Виконання судових рішень у міжна-

родному праві), «Вина», «Відповідальність держав», «Відповідальність міжнародних організацій міжнародна», «Війна», «Внутрішня компетенція держав», «Гуманітарна інтервенція», «Доктрина» тощо. Виступаючі наголошували, що характерною рисою цього видання є широке використання міжнародної судової та арбітражної практики, тобто міжнародно-правових прецедентів. Такий підхід є новим для вітчизняної науки міжнародного права, оскільки навчальні та довідникові видання з міжнародного права, не приділяють належної уваги практичному застосуванню норм міжнародного права міжнародними юрисдикційними органами, часто обмежуючись лише викладом змісту положень договірних і звичаєвих норм міжнародного права. У першому томі «Енциклопедії міжнародного права» подані розгорнуті статті, присвячені таким важливим для розвитку міжнародного права справам Міжнародного суду ООН та Постійної палати міжнародного правосуддя як «Авіаційний інцидент 1959», «Айя де ла Торре 1950–1951», «Арбітражне рішення, винесене королем Іспанії у 1906», «Барселона трекшин 1964-70», «Воєнна і воєнного характеру діяльність у Нікарагуа та проти неї 1984 і 1986», «Габчиково-Надьмарош 1997», «Деякі витрати ООН (п. 2 ст. 17 Статуту) 1962», «Деякі німецькі інтереси у Верхній Силезії 1925-26», «Дипломатичний та консульський персонал США в Тегерані 1980» тощо. Позитивною рисою видання є наявність великого блоку статей, присвячених персоналіям видатних вітчизняних та зарубіжних юристів-міжнародників, при чому автори статей не обмежувалися лише викладом біографічних даних, а й намагалися розкрити міжнародно-правові погляди того чи іншого вченого. Загалом у презентованому виданні поміщено близько 500 статей-термінів, які ґрунтовно розкривають основні поняття та категорії права міжнародних договорів, права міжнародних організацій, міжнародного права прав людини, права зовнішніх відносин, міжнародного морського права, міжнародного повітряного права, міжнародного космічного права, міжнародного кримінального права, міжнародного екологічного права, міжнародного економічного права, міжнародного права охорони культурних цінностей, права Європейського Союзу тощо. Також в «Енциклопедії» розкрито значення тих понять національного права України, які пов'язані з міжнародним правом, дається аналіз повноважень органів зовнішніх відносин України.

Характеризуючи позитивні риси даного видання виступаючі науковці водночас висловлювали і зауваження стосовно недостатнього висвітлення в «Енциклопедії» питань анексії території АРК, збройної агресії на Сході України з боку Росії, у зв'язку з тим, що підготовка тому до друку розпочалася значно раніше відповідних подій. Енциклопедія розрахована на широке коло читачів, які цікавляться міжнародним публічним правом, а також на науковців, викладачів і студентів, вітчизняних дипломатів, працівників зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної сфер.